

FESTUM

IX rahvusvaheline koorifestival “Tallinn 2005”

KAIE TANNER

Kui Tallinna koorifestivali poleks, tuleks see välja mõelda. Alates 1972. aastast koore Tallinna koguv suursündmus on nüüdseks juba ammu traditsioon, kaubamärk, mida tuntakse ja teatakse.

Kes?

Muidugi on festival oma ajaloo jooksul ka väga erinevat nägu olnud. Algusaegadel tähendas “rahvusvaheline” rohkem sotsriikide esindatust, 1991. aasta festivalist peale on osalejaid tulnud nii Euroopast, Aasiast kui ka Ameerikast. Seni vastavalt vajadusele korraldatud festivalile seati Kooriühingu poolt kindel intervall alates 2001. aastast, sealpeale toimub festival üle aasta. Stabiilne korraldus on andnud ka stabiilselt suure osaleda soovijate hulga, kelle seast on võimalik osavõtjaid valida.

Kus? Miks?

Rahvusvaheliste koorifestivalide välimääravas platseerub Tallinna konkursid kahel viimase kategooria vahele. Tippfestivalile omaseid toetusi Eesti veel maksta ei jõua, tavalisest “torefestivalist” erineva kõrgema taseme ja konkursile eelneva sõela poolest. Peale selle on Tallinna festivalile omane tugev rahvuslik kallak ehk Eesti kooride suur osatähtsus. Miks nii? Väga lihtne – Eesti koorid laulavad paremini.

Ka sel korral laekus väliskooridelt rohkem osavõtusoove kui Eesti omadelt, kuid saadetud plaatide põhjal pidi kaugemalt tulijaid rohkem välja praakima. Seega lahendavad korraldajad ja kunstinõukogu iga festivali eel dilemmat, kas lähtuda valikul geograafilisest mitmekülgisusest või koori muusikalisest tasemest. Seni on jäädud viimase juurde. Ehkki nagu äsja lõppenud festival näitas – koori saadetud plaat ja tema reaalne esinemine võivad olla kvaliteedilt väga erinevad.

Kuidas?

Võistlusmoment on alati huvitav. Muusikud õhkavad ikka, et oh, oleks meil ka ometi võimalik sentimeetreid, sekundeid ja punkte lugeda, siis oleks koorimuusika sama põnev ja popp kui suusatamine või kergetõustik. Eesti koorid ja dirigendid saaksid olümpiamedaleid ja eripensioni, TV teeks ülekandeid ja “Aktuaalses kaameras” oleks eraldi muusikarubriik.

Kas just nii, aga Tallinna konkursil on tihti rohkemgi rahvast kui festivalikontsertidel, ehkki muusikalise elamuse saab pigem viimastest. Konkursilaval hakkab mängima dirigendi oskus koori kümne minuti jooksul kõige paremast küljest näidata ning huvitav on jälgida, kuidas ta seda teeb. Veel keerulisem on sama ülesanne sel juhul, kui kõik kümme minutit muusikat peab esindama üht stiili – nii see tänavusel konkursil oligi. Seega sai festivaliküllastaja kuulda huvitavaid kavu ning koorid õppida muusikat, mida nad muidu tõenäoliselt ette poleks võtnud (ühe osalenud dirigendi kommentaar). Võidaksid nagu kõik.

Päriselt siiski mitte, stiilikategooriates on eelisolukorras segakooseisud, kellele nais-, mees-, laste- ja noortekoorid enamasti võrdset konkurentsi pakkuda ei suuda. Mitmed jäid seetõttu ka tulemata. Ning ehkki võitjate hulka jõudsid nii

“Tallinn 2005” *grand prix*’ dirigent Risto Joost.
FOTO KAUPU KIKKAS

laste- kui ka meeskoor, oli tunnustust väärinute nimekiri palju pikem. Eesti lastekooride tugevat taset märkisid mitmed žüriiliikmed, paraku polnud ka eripreemiaid nii palju, et kõigile oleks jagunud. Aga konkursi puhul on see muidugi paratamatu.

Niigi võime rõõmustada:

* üle kaheksa aasta jäi Tallinna konkursi *grand prix* Eestisse; viimati sai selle Tallinna Kammerkoor Aivar Leštšinski juhatusel 1997. aastal.

* “Tallinn 2005” tõi välja mõned meie oma publikugi jaoks üsna tundmatud koorid – kas olete näiteks kuulnud kontserdisaalis Nargen Opera koori või Vanalinna Muusikamaja tütarlastekoori? Rääkimata muidugi vanadest tuntud headuses tegijatest.

* Tallinna festivalil on oma nägu, traditsioonid ja loomulikult maailma parim meeskond.

“Tallinn 2007” polegi enam väga kaugel.

Koorifestivalide välimääraraja

Massifestival – suur üritus, kuhu sõidavad kokku kõik, kes vähegi tahavad. Koorid esitavad suurel staadionil või spordihallis ühiselt mõnd suurvormi (kõige tõenäolisemalt on see Mozarti “Reekviem”, Orffi “Carmina burana” või mõni Dvořáki missa) ja annavad kontserte. Kooride tase on kõikuv, muusikalist elamust üldiselt loota ei maksa.

Massikonkurss – kogub samuti kokku kõik tulla tahtjad, kes siis võistlevad paaris kuni mitmekümnes kategoorias. Kooride tase võib kõikuda väga nigelatest kollektiividest tippasemel proffideni (viimased on sinna vahel ka spetsiaalselt kutsutud ja kinni makstud, et ürituse mainet hoida). Rahalisi auhindu enamasti ei jagata, vaid aetakse läbi kuld-, hõbe- ja pronksdiplomitega või mõne analoogse säästusüsteemiga.

Tuntumad esindajad: Kooriolümpia jt “Musica mundi” konkursid, Neerpelti konkurss Belgias, “Tampere sävel” Soomes.

Turismifestival/konkurss koorib osavõtjate käest suhteliselt kõrgeid makse ja kohustab elama kindla firma pakutud hotellides. Lisaks kontsertidele ja/või konkursile kuuluvad programmi ka ekskursioonid, lõunad rahvusrestoranides jms. Osavõtjate hulgas domineerivad jõukamate riikide ülekeskealiste koorid, lauluoskus pole määrav.

Tuntumad esindajad: Südasuve koorifestival Stockholmis, adventifestival Budapestis.

Koolitusfestival – kannab seminari, koorilaulupäeva, kooriakadeemia või laulunädala nime. Osalejatele korraldatakse seminare, õpikodasid, loenguid ja kontserte. Konkurssi ei ole, diplomeid ei jagata, küll aga võib saada koolitustunnistuse. Osavõtuhinnad sõltuvad korraldavast riigist, aga jäävad tavaliselt normaalsuse piiridesse. Osalejate geograafia, tase ja vanus on väga mitmekülgne, aga tegu on enamasti ärksama ja vahvama osaga koorimuusikutest.

Tuntumad esindajad: “Europa cantati” laulunädalad ja festivalid.

Torefestival/torekonkurss – sellel on keskmise suurusega osavõtjaskond ja keskmine tase. Mõnikord keskendutakse kindlale grupile või žanrile (veinilaulude festival meeskooridele Ungaris), osavõtjate tase ja arv sõltub aastast ja ürituse spetsiifisusest. Kui tegu on konkursiga, ootavad parimaid tihti rahalised preemiad, mis enamasti pole kuigi suured.

Tuntumad esindajad: Praha adventilaulude festival, Preveza, Rhodose ja Ateena festivalid Kreekas, Amici della Musica Sacra korraldatud festivalid Itaalias, Llangolleni festival Walesis (tugeva ja värvika folgikallakuga), Cantonigros Kataloonias.

Tippfestival/tippkonkurss – omab aastakümnetepikkusi traditsioone, vippidest patroone (kelle hulgas tihti ka mõni kroonitud pea või vähemalt kõrge kiriklik aukandja) ja suurfirmadest toetajaid. Enamasti tõsiselt konservatiivne üritus, mille logo ja bukleti kujunduski püsib aastaid muutumatuna.

Osavõtjaid valitakse plaatide järgi ning eelkuulamise läbinutele makstakse kohapeal viibimine kogu ulatuses või osaliselt kinni, heal juhul saab ka sõidutoetust. Koorid kirjutavad tihti eelnevalt alla lepingule, mis kohustab andma kindla arvu kontserte ja maksma trahvi nende ärajäämise/äräjätmise eest. Muusikaline tase on kõrge, tihti on esinejateks professionaalsed kollektiivid. Sellisel festivalil osalenule on see oluline märge CVs, kui aga tegu on konkursiga, näitab juba sinna pääsemine koori kuulumist maailma muusika koorekihti. Auhinnaline koht paigutab saavutaja tippude hulka.

Tuntumad esindajad: Takarazuka konkurss Jaapanis, Legnano festival Itaalias, Marktoberdorfi konkurss ja festival Saksamaal, Euroopa karikasarja konkurssidest Debreceni, Tours'i, Tolosa, Arezzo ja Gorizia konkursid, Corki konkurss Iirimaal, Maasmecheleni konkurss Belgias, Celje konkurss Sloveenias.

Võitjad:

Grand prix – Voces Musicales (Eesti, dirigent Risto Joost)

Renessanss- ja barokkmuusika

I – Kammerkoor Hiljaa Ensemble (Soome, dirigent Titta Lampela)

II – Kammerkoor Voces Musicales

III – Tallinna Ülikooli kammerkoor

(Eesti, dirigendid Aivar Leštšinski ja Merike Aarma)

19. sajandi romantism

I – Coro Polifonico di Ruda (Itaalia, dirigent Fabiana Noro)

II – Estonia Seltsi Segakoos (Eesti, dirigent Heli Jürgenson)

III – Hämäläis-Osakunnan Laulajat (Soome, dirigent Esko Kallio)

Nüüdisaegne muusika

I – ETV lastekoos (Eesti, dirigent Lii Leitmaa)

II – Kammerkoor Voces Musicales

III – Hämäläis-Osakunnan Laulajat

Žürii: Venno Laul (Eesti, žürii esimees), Stephen Layton (Inglismaa), Seppo Murto (Soome), Maris Sirmas (Läti), Gustaf Sjökvist (Rootsi).

Festivali tugevalt nüüdismuusikale orienteeritud kontsertide intrigeerivaim teos oli Tõnu Kaljuste juhitud Berio “Coro”.

FOTO TOOMAS VOLMER/EESTI PÄEVALEHT